

**ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΚΑΙ
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**

ΤΟΥ

ΑΝΤΩΝΗ ΣΑΠΟΥΝΤΖΗ

**Υποψήφιου για τη θέση του Επίκουρου Καθηγητή
με γνωστικό αντικείμενο
«Κοινωνική Ψυχολογία»
στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία
του Δ.Π.Θ**

Αλεξανδρούπολη, Οκτώβρης 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	A. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	1
1	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	1
2	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ, ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ	1
3	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	2
4	ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ-ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ	4
5	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ	7
6	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	11
7	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	14
8	ΑΛΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	15
9	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	16
	B. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	17
	Γ. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΡΓΟΥ-ΕΤΕΡΟΑΝΑΦΟΡΕΣ	33

A. Βιογραφικό Σημείωμα

1. Προσωπικά στοιχεία

Όνομα: Σαπουντζής Αντώνης

Θέση: Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχολογίας

Διεύθυνση: Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Νέα Χηλή, Αλεξανδρούπολη, 68100, Δ.Π.Θ.

Τόπος γέννησης: Θεσσαλονίκη.

Επικοινωνία: Τηλέφωνο: 2551030087 & 6976022295

Fax: 2551030050 E-mail: ansapoun@psed.duth.gr

2. Ακαδημαϊκοί Τίτλοι, Υποτροφίες και Διακρίσεις

Σπουδές

- 2002 Διδακτορική διατριβή με τίτλο: «Το δίλημμα πατριωτισμός/εθνικισμός: Μέλη Ελληνικών πολιτικών κομμάτων μιλούν για το Μακεδονικό ζήτημα» (“The dilemma of patriotism vs. nationalism: Greek political party members talk about the Macedonian issue”). Υπό την εποπτεία της Prof. Susan Condor στο Πανεπιστήμιο του Lancaster, στο Lancaster του Ηνωμένου Βασιλείου.
- 1998 Μεταπτυχιακές σπουδές με τίτλο «Κριτική Κοινωνική Ψυχολογία», στο Πανεπιστήμιο του Lancaster στο Lancaster του Ηνωμένου Βασιλείου.
- 1996 Πτυχίο Ψυχολογίας από το Τμήμα Ψυχολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα. Βαθμός πτυχίου 6.76.

Υποτροφίες

Το Πανεπιστήμιο του Lancaster χορήγησε υποτροφία για την ολοκλήρωση της διδακτορικής διατριβής (teaching studentship), βάση της οποίας επικουρούσα στη διδασκαλία των προπτυχιακών φοιτητών (1998-2001).

3. Ερευνητικό Έργο¹

1. Ιανουάριος 2011-Δεκέμβριος 2012: Σύμβαση στα πλαίσια του ερευνητικού έργου «Πρακτική άσκηση φοιτητών Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία». Επιστημονικά Υπεύθυνος κ. Κώστα Γεώργιος. Η εργασία μου στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης αφορούσε την κατάρτιση των ετήσιων σχεδίων δράσης καθώς και την αξιολόγηση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών.
2. Μάρτιος 2012- Ιούνιος 2015: Επιστημονικά Υπεύθυνος του έργου «Κοινωνικο-επιστημονικά Κείμενα και Καθημερινός Λόγος για την Ταυτότητα και τη Μετανάστευση» το οποίο εντάσσεται στο πλαίσιο Δράσης «Ενίσχυση Μεταδιδακτόρων Ερευνητών/τριών» του Ε.Π. «Εκπαίδευση και δια βίου Μάθηση» και χρηματοδοτείται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. Δικαιούχος του Ερευνητικού Προγράμματος είναι η κ. Μαρία Ξενιτίδου. Η έρευνα αυτή εξετάζει πως γηγενείς Έλληνες και μετανάστες στην Ελλάδα μιλούν για την ταυτότητα τους. Η έρευνα διεξάγεται με ατομικές συνεντεύξεις με γηγενείς αλλά και με μετανάστες.
3. Φεβρουάριος 2012-: Επιστημονικά Υπεύθυνος του έργου «Μη επιστημονικοί και κοινωνικο-επιστημονικοί λόγοι πάνω στην ταυτότητα, τη μετανάστευση και τη πολιτοφοροσύνη» το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εντάσσεται στο πλαίσιο δράσεων «Marie Curie». Δικαιούχος του

¹ Το ερευνητικό έργο 1 υλοποιήθηκε μετά την εκλογή μου σε θέση Λέκτορα στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία του Δ.Π.Θ. Τα ερευνητικά έργα 2 και 3 βρίσκονται υπό υλοποίηση.

Ερευνητικού προγράμματος είναι η κ. Μαρία Ξεντίδου. Η έρευνα αυτή εξετάζει πως γηγενείς Έλληνες και μετανάστες στην Ελλάδα μιλούν για την ταυτότητα τους σε σχέση με τη μετανάστευση και την ιδιότητα του πολίτη στην Ελλάδα, καθώς επίσης και τη σχέση επιστημονικών κειμένων με τον καθημερινό λόγο των ανθρώπων. Η έρευνα διεξάγεται με ομάδες εστίασης που απαρτίζονται από αμιγείς ομάδες γηγενών και αμιγείς ομάδες μεταναστών.

4. Μάρτιος 2007- Δεκέμβριος 2007: ερευνητικός συνεργάτης στο ερευνητικό πρόγραμμα με τίτλο: «Νεολαία και Στρατός: Όψεις του κριτικού λόγου της νεολαίας απέναντι στη στρατιωτική θητεία (1981-1995)». Το ερευνητικό πρόγραμμα αυτό είχε στόχο την καταλογογράφηση περιοδικών που εκδίδονταν την περίοδο 1981-1995 από έλληνες στρατευμένους και υιοθετούσαν μια κριτική στάση απέναντι στη στρατιωτική θητεία. Σε δεύτερο επίπεδο η έρευνα εξέτασε τα ιδεολογικά διλήμματα και τις ιδεολογικές εντάσεις που μπορεί να αντικατοπτρίζονται στα κείμενα αυτά. Επιπλέον διενεργήθηκαν συνεντεύξεις με άτομα που την εποχή εκείνη πρωτοστάτησαν στο «κίνημα» για το στρατό με στόχο να εξεταστούν οι ιδεολογικές διαφορές που προέκυψαν εντός του κινήματος. Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας (ΙΑΕΝ), της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.
5. Μάιος 2005- Δεκέμβριος 2007: Μεταδιδακτορική έρευνα με τίτλο: «Μετανάστευση και Ελληνική εθνική ταυτότητα: μιλώντας για την Ελληνική εθνική ταυτότητα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο μεταβολών». Το ερευνητικό αυτό έργο επιδιώκει να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο δομείται η Ελληνική εθνική ταυτότητα σε σχέση με τον μετανάστη «άλλο», καθώς σύμφωνα με ορισμένες κοινωνικό-ψυχολογικές θεωρίες η κατασκευή των εθνικών ταυτοτήτων γίνεται σε συνάρτηση με τις κοινωνικές ομάδες που αποτελούν το κοινωνικό πλαίσιο. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Πυθαγόρας 2 του ΕΠΕΑΕΚ και του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Υπεύθυνος προγράμματος Παύλος Πανταζής, Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

4. Συγγραφικό Έργο-Δημοσιεύσεις

4.1 Διδακτορική Διατριβή²

Sapountzis, A. (2003). The dilemma of patriotism vs. nationalism: Greek political party members talk about the Macedonian issue. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο του Lancaster, Μεγάλη Βρετανία.

4.2 Άρθρα δημοσιευμένα σε περιοδικά και εφημερίδες με σύστημα κριτών³

1. Σαπουντζής, Α. (2005). Η εναλλαγή ιδιαίτερων/εθνικών και οικουμενικών θεμάτων στη διαχείριση του διλήμματος Εθνικισμός/Πατριωτισμός, *Ψυχολογία*, 12 (4), 624-642.
2. Sapountzis, A., Figgou, L., Pantazis, P., Laskaridis, G., Papastavrou, D., Bozatzis, N. & Gardikiotis, A. (2006). Immigration and European Integration in Greece: Greek national identity and the “Other within”. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 3 (3), 27-48.
3. Sapountzis, A. (2008). Towards a critical social psychological account of national sentiments: patriotism and nationalism revisited. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(1), 34-50.
4. Figgou, L., Sapountzis, A., Bozatzis, N., Gardikiotis, A., & Pantazis, P. (2011). Constructing the stereotype of immigrants’ criminality: Accounts of fear and risk in talk about immigration to Greece. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 21, 164-177.

² Η διδακτορική διατριβή έχει κατατεθεί σε έντυπη μορφή μόνο στη Γραμματεία του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία.

³ Οι εργασίες 4-10 έχουν εκπονηθεί μετά την εκλογή μου σε θέση Λέκτορα στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία.

5. Sapountzis, A., Figgou, L., Bozatzis, N., Gardikiotis, A., & Pantazis P. (2013). 'Categories We Share': Mobilising Common In-groups in Discourse on Contemporary Immigration in Greece. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 23 (4), 347-361.
6. Sapountzis, A. (2013). Dominant group members talk about the acculturation of immigrants in Greece: who is in charge of the acculturation process? *Hellenic Journal of Psychology*, 10 (1), 24-46.
7. Sapountzis, A. & Condor, S. (2013). Conspiracy accounts as intergroup theories: Challenging dominant understandings of social power and political legitimacy. *Political Psychology*, 34 (5), 731-752.
8. Σαπουντζής, Α. (2013). Ιδεολογικά διλήμματα για τον επιπολιτισμό των παιδιών των μεταναστών στα πλαίσια του ελληνικού σχολείου. *Επετηρίδα του Τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ.*
9. Σαπουντζής Α. & Χατζηστεργίου, Μ. (2013). Η κατασκευή του ετεροσεξισμού στο λόγο των νέων: το δίλημμα «κανονικότητας» και «δικαιωμάτων». *Ψυχολογία*.⁴
10. Σαπουντζής, Α. (2013). Η πολιτειότητα ως ρητορικό εφόδιο κατά της μετανάστευσης στο λόγο για την απόδοση ιθαγένειας στους μετανάστες: Η περίπτωση της εφημερίδας Α1. *Ψυχολογία*.
11. Sapountzis, A., & Vikka, K. (2015). Psychologization in talk and the perpetuation of racism in the context of the Greek school. *Social Psychology of Education*, 18, 373-391.
12. Σαπουντζής, Α., Μαυρομμάτης, Γ., Ντομπρίντεν, Τ., & Καρούσου, Α. (2015). Μοντέρνος Ρατσισμός και στάσεις για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: μια συγχρονική έρευνα μεταξύ πρωτοετών και τεταρτοετών φοιτητών του

⁴ Για τις εργασίες 8 και 9 έχουν κατατεθεί οι βεβαιώσεις αποδοχής τους.

Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία του ΔΠΘ.
Ερευνα στην Εκπαίδευση, 4 (1), 195-223.

4.3 Άρθρα Δημοσιευμένα σε Πρακτικά Επιστημονικών Συνεδρίων⁵

13. Sapountzis, A. & Pantazis, P. (2006). The role of the notion of “national interest” in warranting political decisions. Πρακτικά συνεδρίου του δικτύου για τις ιστορίες ζωής και την βιογραφική προσέγγιση (Esrea: Life History and Biography Network), Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2-5 Μαρτίου, Βόλος.
<http://esrea2006.ece.uth.gr/downloads/sapountzis.doc>
14. Σαπουντζής, Α. (2007). Η χρήση της ελληνικής μετανάστευσης στο εξωτερικό στο λόγο για τους οικονομικούς μετανάστες στην Ελλάδα. Πρακτικά Διημερίδας με θέμα: Εθνική Ταυτότητα και Ετερότητα: Πολλαπλές Ταυτότητες στη Μετανεωτερική Εποχή, Τμήμα Παιδαγωγικής και Φιλοσοφίας Α.Π.Θ., 18-19 Μαΐου Θεσσαλονίκη.
<http://edlitpened.web.auth.gr/diimerida.html>
15. Sapountzis, A., Pantazis, P. & Rotzokos, N. (2011). The “movement” for the army in Greece through the left-wing magazines of the 1980’s. Πρακτικά του 34^ο Ετήσιου Συνεδρίου της Διεθνούς Κοινότητας Πολιτικής Ψυχολογίας, “Cooperation and Human Societies: Towards a Multidisciplinary Social Psychology”, (ISPP) 9-12 Ιουλίου, Πανεπιστήμιο Bigli, Κωνσταντινούπολη, Τουρκία.
http://convention2.allacademic.com/one/ispp/ispp11/index.php?cmd=Download+Document&key=view_paper_file&file_index=1&pop_up=true&no_click_key=true&attachment_style=inline&PHPSESSID=82a2e8c68499cb182e89ef125b6143e3.

4.4 Ερευνητικές Εκθέσεις

⁵ Η εργασία 13 έχει εκπονηθεί μετά την εκλογή μου σε θέση Λέκτορα στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία.

16. Πανταζής, Π., Σαπουντζής, Α., Μποζατζής, Ν., Φίγγου, Α., Γαρδικιώτης, Α., Λασκαρίδης, Γ., & Παπασταύρου, Δ. (2008). Μετανάστευση και Ελληνική εθνική ταυτότητα: μιλώντας για την Ελληνική εθνική ταυτότητα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο μεταβολών. Ερευνητική έκθεση στα πλαίσια του ομώνυμου έργου.
17. Ροτζώκος, Ν., Αγγελόπουλος, Γ., Πανταζής, Π., & Σαπουντζής, Α. (2008). Νεολαία και στρατός τη δεκαετία του 1980. Το «κίνημα για το στρατό». Ερευνητική έκθεση στα πλαίσια του ερευνητικού έργου «Νεολαία και Στρατός: Όψεις του κριτικού λόγου της νεολαίας απέναντι στη στρατιωτική θητεία (1981-1995)».

5. Συμμετοχή σε Επιστημονικά Συνέδρια

5.1 Διεθνή Συνέδρια⁶

1. Μάιος 1997: «Εθνικισμός: μια κοινωνικοψυχολογική προσέγγιση στην εθνικιστική οργάνωση “Χρυσή Αυγή”». Παρουσίαση στο 12^ο Παγκόσμιο Συνέδριο του Παγκόσμιου Συλλόγου για την Εκπαιδευτική Έρευνα, στο Ρέθυμνο της Κρήτης.
2. Φεβρουάριος 2000: “Lay accounts of nationalism and patriotism by organised members of political parties” (Εξιστορήσεις εθνικισμού και πατριωτισμού από οργανωμένα μέλη πολιτικών κομμάτων). Παρουσιάστηκε στο Πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριο Διδακτορικών Φοιτητών Κοινωνικής Ψυχολογίας στη Βαρκελώνη της Ισπανίας.
3. Ιούλιος 2000: “National accountability and emotions in the articulation of the dilemma of patriotism vs. nationalism” (Εθνική λογοδοσία και συναισθήματα στη διατύπωση του διλήμματος εθνικισμός/πατριωτισμός). Παρουσίαση στο ετήσιο συνέδριο της Ομάδας Εργασίας Μεταπτυχιακών Φοιτητών Ψυχολογίας, Γκλασκώβη, Ηνωμένο Βασίλειο.

⁶ Οι παρουσιάσεις 10-12 πραγματοποιήθηκαν μετά την εκλογή μου σε θέση Λέκτορα στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία

4. Ιούλιος 2001: “Defending the Greek minority: the function of nationalism and patriotism in warranting political territory” (Υπερασπίζοντας την Ελληνική μειονότητα: η χρήση του πατριωτισμού και εθνικισμού στην δικαιολόγηση του πολιτικού πεδίου). Παρουσιάστηκε στο Ετήσιο Συνέδριο του Τομέα Κοινωνικής Ψυχολογίας της Βρετανικής Ψυχολογικής Εταιρίας στο Surrey του Ηνωμένου Βασιλείου.
5. Σεπτέμβριος 2004: “Redefining minorities and majorities: Formal members of Greek political parties manage the dilemma of patriotism vs nationalism” (Επαναπροσδιορίζοντας τις πλειονότητες και τις μειονότητες: Μέλη των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα χειρίζονται το δίλημμα πατριωτισμός/εθνικισμός). Παρουσιάστηκε στο Ετήσιο Συνέδριο του Τομέα Κοινωνικής Ψυχολογίας της Βρετανικής Ψυχολογικής Εταιρίας στο Liverpool του Ηνωμένου Βασιλείου.
6. Σεπτέμβριος 2005: “Constructing the “other” as a threat: Greek people talk about the Macedonian issue” (Κατασκευάζοντας τον “άλλο” ως απειλή: Έλληνες μιλούν για το Μακεδονικό ζήτημα). Παρουσιάστηκε στο όγδοο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Ψυχολογικής Εκτίμησης, στη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας.
7. Μάρτιος 2006: “The role of the notion of “national interest” in warranting political Decisions” (Ο ρόλος της έννοιας του «εθνικού συμφέροντος» στη δικαιολόγηση πολιτικών αποφάσεων). Παρουσιάστηκε στο συνέδριο του του δικτύου για τις ιστορίες ζωής και την βιογραφική προσέγγιση, στο Βόλο.
8. Ιούνιος 2007: “Immigrants in Greece and Greek emigrants abroad: Constructing a common ingroup identity when talking about the immigrant “other””. (Μετανάστες στην Ελλάδα και Έλληνες μετανάστες στο εξωτερικό: κατασκευάζοντας μια κοινή ταυτότητα της εσω-ομάδας στο λόγο για τον «άλλο»). Παρουσιάστηκε στο συνέδριο του CRONEM στο Surrey, Ηνωμένο Βασίλειο.

9. Σεπτέμβριος 2007: Gardikiotis, A., Sapountzis, A., Figgou, L., Pantazis, P. et al. “Ingroup bias in an international context: group and individual factors in predicting outgroup derogation” (Ενδο-ομαδική εύνοια σε ένα διεθνές πλαίσιο: ομαδικοί και ατομικοί παράγοντες πρόβλεψης μείωσης της εξω-ομάδας). Αναρτημένη Ανακοίνωση στα πλαίσια του British Psychological Society, Social Psychology Section Annual Conference. Πανεπιστήμιο του Kent, Canterbury.
10. Σεπτέμβριος 2010: “Discourses of acculturation in Greece: Dilemmas of integration, assimilation and prejudice” (Λόγοι για τον επιπολιτισμό στην Ελλάδα: Διλήμματα ενσωμάτωσης, αφομοίωσης και προκατάληψης). Παρουσιάστηκε στο διεθνές συνέδριο BPS Social Psychology Section Annual Conference “Social Psychology in Action: Theoretical debate and social impact” που διεξήχθη στο Winchester του Ηνωμένου Βασιλείου.
11. Δεκέμβριος 2010: “Discourses on the acculturation of immigrant students in Greece: Dilemmas of power and prejudice” (Λόγοι για τον επιπολιτισμό των μεταναστών μαθητών στην Ελλάδα: Διλήμματα εξουσίας και προκατάληψης). Παρουσιάστηκε στο 3^ο Διεθνές Συνέδριο της Ψυχολογικής Εταιρίας Βορείου Ελλάδας, “Children and Youth in Changing societies” που έγινε στη Θεσσαλονίκη.
12. Ιούλιος 2011: “The “movement” for the army in Greece through the left-wing magazines of the 1980’s” (Το κίνημα για το στρατό μέσα από τα «αριστερά» περιοδικά της δεκαετίας του 1980). Ανακοίνωση στο 34^ο Ετήσιο Συνέδριο της Διεθνούς Κοινότητας Πολιτικής Ψυχολογίας, “Cooperation and Human Societies: Towards a Multidisciplinary Social Psychology” που πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη.
13. Ιούλιος 2014: “Citizenship in harsh eras: Immigrant and Greek majority discourses on civic participation.” Ανακοίνωση στο 37^ο Ετήσιο Συνέδριο της Διεθνούς Κοινότητας Πολιτικής Ψυχολογίας, από κοινού με την κ. Ξενιτίδου Μαρία. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη.

5.2 Πανελλήνια Συνέδρια⁷

14. Ιανουάριος 2007: «Μετανάστες στην Ελλάδα και Έλληνες μετανάστες στο εξωτερικό: Κατασκευάζοντας μια κοινή ταυτότητα στο λόγο για τον Άλλο». Παρουσιάστηκε στη Διημερίδα: Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση: Η Εμπειρία της Μετανάστευσης. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
15. Απρίλιος 2007: «Μετανάστες στην Ελλάδα και Έλληνες μετανάστες στο εξωτερικό: κατασκευάζοντας μια κοινή ταυτότητα στο λόγο για τον “άλλο”». Παρουσιάστηκε στο 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε., Ρέθυμνο, Κρήτη.
16. Απρίλιος 2007: «Ο ρόλος της έννοιας του εθνικού συμφέροντος στις διεθνείς διαμάχες: Μέλη πολιτικών κομμάτων μιλούν για το Μακεδονικό ζήτημα». Παρουσιάστηκε στο 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε., Ρέθυμνο, Κρήτη.
17. Μάιος 2007: «Η χρήση της ελληνικής μετανάστευσης στο εξωτερικό στο λόγο για τους οικονομικούς μετανάστες στην Ελλάδα». Διημερίδα με θέμα: Εθνική Ταυτότητα και Ετερότητα: Πολλαπλές Ταυτότητες στη Μετενεωτερική Εποχή, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.
18. Μάιος 2009: «Παιδιά μεταναστών στη σχολική τάξη: Χώρος κοινωνικής ένταξης και κοινωνικού αποκλεισμού;» Παρουσιάστηκε στο 12^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε., Βόλος.
19. Μάιος 2011: «Το ελληνικό σχολείο σε κρίση: Η κατασκευή των μεταναστών μαθητών στο λόγο των ελλήνων πλειονοτικών». Παρουσιάστηκε στο 13^ο Πανελλήνιο συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα.

⁷ Οι παρουσιάσεις 17-19 πραγματοποιήθηκαν μετά την εκλογή μου σε θέση Λέκτορα Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία.

20. Μάιος 2013: Η κατασκευή του ετεροσεξισμού στο λόγο των νέων: το δίλημμα «κανονικότητας» και «δικαιωμάτων». Ανακοίνωση στο 14^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε., με τίτλο «Η Ψυχολογία σε κρίση-μους καιρούς», που πραγματοποιήθηκε στην Αλεξανδρούπολη.
21. Μάιος 2015: Μετανάστευση και ελληνική εθνική ταυτότητα: μια συχνά αμήχανη σχέση; Ανακοίνωση από κοινού με τον Παύλο Πανταζή στο 15^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε., με τίτλο «Η Ψυχολογία στην Ελλάδα και στη Μεσόγειο», που πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία.
22. Μάιος 2015: “Είμαι λίγο ρατσίστρια αλλά...”: το νέο κανονικό στο λόγο για τη μετανάστευση στην Ελλάδα; Ανακοίνωση από κοινού με την Μαρία Ξενιτίδου στο 15^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε., με τίτλο «Η Ψυχολογία στην Ελλάδα και στη Μεσόγειο», που πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία.

5.3 Διοργάνωση Συμποσίων

Μάιος 2009: «Ελλάδα και μειονότητες: Ζητήματα ταυτότητας και ένταξης στο μειονοτικό και πλειονοτικό λόγο». Συνδιοργάνωση με την κ. Ευαγγελία Φίγγου. Στα πλαίσια του 12^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας, Βόλος.

Δεκέμβριος 2010: «Παιδιά και νέοι σε θέσεις μειονότητας: Οι αναπαραστάσεις των Ελλήνων πλειονοτικών για την νεολαία της Μουσουλμανικής μειονότητας και των μεταναστών» (Children and Youth in minority positions: Greek majority representations of immigrant and Muslim minority Youth). Στα πλαίσια του 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της Ψυχολογικής Εταιρίας Βορείου Ελλάδας, “Children and Youth in Changing societies” που έγινε στη Θεσσαλονίκη.

5.4 Συμμετοχή στη Διοργάνωση Συνεδρίων και Επιστημονικών Συναντήσεων

Ιανουάριος 2007: Μέλος της οργανωτικής επιτροπής της Διημερίδας
Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση: Η Εμπειρία της Μετανάστευσης.
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη

Μάιος 2010: Μέλος οργανωτικής επιτροπής του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου
Εξελικτικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε, Αλεξανδρούπολη.

Μάιος 2013: Ταμίας του 14^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ψυχολογικής Έρευνας της
ΕΛ.Ψ.Ε. με τίτλο «Η Ψυχολογία σε κρίση-μους καιρούς», που
πραγματοποιήθηκε στην Αλεξανδρούπολη.

6. Διδακτικό Έργο

6.1 Αυτόνομη διδασκαλία σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο:

«Κοινωνική Ψυχολογία» για πέντε εξάμηνα (2009-2013), τέσσερα ως λέκτορας επί
θητεία στο Τμήμα ΤΕΕΠΗ του ΔΠΘ και ένα ως λέκτορας βάση του άρθρου 5 Π.Δ.
407/80 στο ίδιο τμήμα.

«Θέματα Διαπολιτισμικής Κοινωνικής Ψυχολογίας» για πέντε εξάμηνα (2009- 2013),
τέσσερα ως λέκτορας επί θητεία στο Τμήμα ΤΕΕΠΗ του ΔΠΘ και ένα ως λέκτορας
βάση του άρθρου 5 Π.Δ. 407/80 στο ίδιο τμήμα.

«Οι Διομαδικές σχέσεις στην Κοινωνική Ψυχολογία» για τέσσερα εξάμηνα (2009-
2012) ως λέκτορας επί θητεία στο Τμήμα ΤΕΕΠΗ του ΔΠΘ.

«Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας Ι» για τέσσερα εξάμηνα (2009-2012) ως
λέκτορας επί θητεία στο Τμήμα ΤΕΕΠΗ του ΔΠΘ, τα δύο εξάμηνα συνδιδασκαλία με
τον κ. Πετρογιάννη Κωνσταντίνο.

«Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας ΙΙ» για δύο εξάμηνα (2009-2010) ως
λέκτορας επί θητεία στο Τμήμα ΤΕΕΠΗ του ΔΠΘ, το ένα εξάμηνο συνδιδασκαλία με
τον κ. Πετρογιάννη Κωνσταντίνο και το ένα σε συνδιδασκαλία με τους κ. Μαρία
Μουμουλίδου, κ. Παναγιώτου Νίκο και Αλεξάνδρα Καρούσου.

«Εισαγωγή στην Ψυχολογία» για τρία εξάμηνα (2010-2012) ως λέκτορας επί θητεία στο Τμήμα ΤΕΕΠΗ του ΔΠΘ. Το ένα εξάμηνο (2010) συνδιδασκαλία με τους κ. Λουκία Μπεζέ, κ. Πετρογιάννη Κωνσταντίνο και κ. Μπρουσκέλη Βάσω, και ένα (2012) συνδιδασκαλία με την κ. Μπρουσκέλη Βάσω.

«Φροντιστήριο Κατανόησης και Γραφής Επιστημονικών Κειμένων» για ένα εξάμηνο (2010) ως λέκτορας επί θητεία στο Τμήμα ΤΕΕΠΗ του ΔΠΘ.

Παροχή βοηθητικού διδακτικού έργου (δύο διαλέξεις, Μάρτιος 2006) στο μάθημα «Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής έρευνας» στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Παιδαγωγικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Διδασκαλία σε προπτυχιακούς φοιτητές στο Πανεπιστήμιο του Lancaster στα πλαίσια της χορηγηθείσας υποτροφίας (Οκτώβριος 1998- Απρίλιος 2001). Η διδασκαλία συμπεριλάμβανε σεμινάρια σε πρωτοετείς φοιτητές (εισαγωγικά σεμινάρια σε διάφορους τομείς της ψυχολογίας) για διάστημα δύο εξαμήνων, εργαστηριακά μαθήματα για δευτεροετείς φοιτητές (ερευνητικές μέθοδοι στην ψυχολογία) για διάστημα τεσσάρων εξαμήνων, εργαστηριακά μαθήματα σε πρωτοετείς φοιτητές (ερευνητικές μέθοδοι στην ψυχολογία) για περίοδο δύο εξαμήνων και εργαστηριακά μαθήματα στατιστικής για δευτεροετείς φοιτητές.

6.2 Εποπτεία πτυχιακών εργασιών

Εποπτεία πέντε πτυχιακών εργασιών που έχουν ολοκληρωθεί.

6.3 Διαλέξεις μετά από πρόσκληση

Αύγουστος 2009: Διάλεξη με τίτλο “Immigration in Greece: A contribution by social psychology”. Στο EuroMediterranean University Network (Emmuni) Summer School που οργανώθηκε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στην Καλλάνδρα της Χαλκιδικής με θέμα: “Immigrants and Host Communities in Cross-Cultural and Cross-Linguistic Perspectives”.

Μάρτιος 2010: Διάλεξη με τίτλο «Εθνικισμός και Κοινωνική Ψυχολογία: Μια συνεισφορά της ανάλυσης λόγου». Στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ. της κατεύθυνσης Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας και Κοινωνικής Κλινικής Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων και Ψυχοκοινωνικών Προβλημάτων. Τίτλος μαθήματος «Σεμινάρια Κοινωνικής Ψυχολογίας».

Νοέμβριος- Δεκέμβριος 2012: Δύο διαλέξεις στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δ.Π.Θ στα πλαίσια του μαθήματος «Πολιτισμική ετερότητα και σχολική τάξη: Ρατσισμός, προκατάληψη και κοινωνικές διακρίσεις». Τίτλοι διαλέξεων: «Επιπολιτισμός και ελληνικό σχολείο» και «Θεωρία και πράξη μείωσης των προκαταλήψεων στη σχολική τάξη».

6.4 Μέλος Επταμελών Εξεταστικών Επιτροπών σε Διδακτορικές Διατριβές.

1. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. Τίτλος διατριβής «Οι μαθησιακές διεργασίες στη συγκρότηση μουσικών ταυτοτήτων. Η περίπτωση της ομάδας πέντε ενηλίκων από τη Θεσσαλονίκη που μαθαίνουν και παίζουν μαζί μουσική». Εκπονήθηκε από την κ. Δήμητρα Παπασταύρου. Επόπτης καθηγητής κ. Παύλος Πανταζής.
2. Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία του Δ.Π.Θ. Τίτλος διατριβής: «Ψυχοπαιδαγωγικές διαστάσεις της σχέσης οικογένειας και νηπιαγωγείου: Μελέτη της γονικής εμπλοκής και των παραγόντων που την επηρεάζουν σύμφωνα με τις απόψεις γονιών και παιδαγωγών». Εκπονήθηκε από την κ. Ευθυμία Πεντέρη. Επόπτης καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Πετρογιάννης.
3. Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία του Δ.Π.Θ. Τίτλος διατριβής: «Συσχέτιση των απόψεων των εκπαιδευτικών των διαπολιτισμικών γυμνασίων για τους αλλόγλωσσους μαθητές και των στάσεων απέναντι τους κατά τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας». Εκπονήθηκε από την κ. Βασιλική Βόντσα. Επόπτρια καθηγήτρια κ. Λέλα Γώγου.

7. Διοικητικό Έργο

Συμμετοχή σε επιτροπές του τμήματος:

Ακαδημαϊκό έτος 2010-2011:

Επιτροπή Φοιτητικών θεμάτων.

Επιτροπή Έκδοσης Προγραμμάτων Σπουδών και Πληροφόρησης.

Επιτροπή Υπευθύνου 2^{ου} Έτους.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-2012:

Επιτροπή Φοιτητικών θεμάτων.

Επιτροπή Διεθνούς Πληροφόρησης και Έρευνας.

Επιτροπή Υπευθύνου 3^{ου} Έτους.

Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013:

Επιτροπή Φοιτητικών θεμάτων.

Επιτροπή Διεθνούς Πληροφόρησης και Έρευνας.

Συμμετοχή σε επιτροπές της Σχολής Επιστημών Αγωγής:

Ακαδημαϊκό έτος 2010-2011:

Αναπληρωματικό μέλος της Επιτροπής Βιβλιοθήκης της Σχολής.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-2012:

Επιτροπή πρόχειρων διαγωνισμών για την προμήθεια πάσης φύσεως υλικών, συγγραμμάτων, βιβλίων, περιοδικών, και εκτελέσεων βιβλιοδεσιών για τη βιβλιοθήκη της Σχολής Επιστημών Αγωγής.

Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013:

Τακτικό μέλος της Επιτροπής Βιβλιοθήκης της Σχολής.

Επιτροπή πρόχειρων διαγωνισμών για την προμήθεια πάσης φύσεως υλικών, συγγραμμάτων, βιβλίων, περιοδικών, και εκτελέσεων βιβλιοδεσιών για τη βιβλιοθήκη της Σχολής Επιστημών Αγωγής.

Ακαδημαϊκό έτος 2013-2014:

Τακτικό μέλος της Επιτροπής Βιβλιοθήκης της Σχολής

Μέλος σε τριμελείς εισηγητικές επιτροπές:

1. Για την πλήρωση της θέσης λέκτορα με γνωστικό αντικείμενο «Κοινωνική Ψυχολογία» που προκήρυξε το Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Συμμετοχή σε εκλεκτορικά σώματα:

1. Συμμετοχή σε εκλεκτορικό σώμα στο Τμήμα Ψυχολογίας του Α.Π.Θ. για την εκλογή λέκτορα στο γνωστικό αντικείμενο «Οργανωτική Κοινωνική Ψυχολογία».
2. Συμμετοχή σε εκλεκτορικό σώμα στο Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία του Δ.Π.Θ. για την εκλογή λέκτορα στο γνωστικό αντικείμενο «Γνωστική Ψυχολογία και Γλωσσική Ανάπτυξη».

8. Άλλη Επιστημονική Δραστηριότητα

8.1 Κρίσεις άρθρων

Έξι κρίσεις άρθρων σε διεθνή περιοδικά. Αναλυτικά: Μια κρίση άρθρου στο περιοδικό *Political Psychology* (2012), μια κρίση άρθρου στο περιοδικό *Frontiers in Personality Science and Individual Differences* (2013), μια κρίση άρθρου στο περιοδικό *International Journal of Electronic Governance* (2012), μια κρίση άρθρου στο περιοδικό *Conflict Management and Peace Science* (2013), μια κρίση άρθρου στο ηλεκτρονικό περιοδικό *Social Sciences* (2014), μια κρίση άρθρου στο περιοδικό *Hellenic Journal of Psychology* (2014), μια κρίση άρθρου στο *European Journal of Social Psychology* (2015). Δύο κρίσεις άρθρων σε ελληνικό περιοδικό, στο περιοδικό *Ψυχολογία* (2011). Δύο κρίσεις άρθρων στο περιοδικό «Έρευνα στην Εκπαίδευση» (2013, 2014). Δύο κρίσεις άρθρων στην *Επετηρίδα του Τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ.* (2013).

8.2 Συμμετοχή σε επιστημονικές εταιρείες

Μέλος της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας (ΕΛ.Ψ.Ε.)

9. Επαγγελματική Εμπειρία

Οκτώβριος 2007- Μάιος 2009: Ψυχολόγος στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Κράτησης Αηλίκων Κασσαβέτειας, Βόλου, υπαγόμενος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Μάρτιος 2002-Μάιος 2003: Στρατιωτική θητεία στον Ελληνικό Στρατό. Υπηρέτησα στο Υγειονομικό με την ειδικότητα του Ψυχολόγου. Τα καθήκοντα μου περιελάμβαναν περιοδείες σε μονάδες για την διενέργεια διαγνωστικών συνεντεύξεων με τους στρατιώτες των μονάδων και την υποβολή εκθέσεων για της συνθήκες διαβίωσης και την ψυχοσωματική κατάσταση των στρατιωτών.

B. Αναλυτικό Υπόμνημα Εργασιών

Διδακτορική Διατριβή

Sapountzis, A. (2003). **The dilemma of patriotism vs. nationalism: Greek political**

party members talk about the Macedonian issue. Δημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο του Lancaster, Μεγάλη Βρετανία.

Στις κοινωνικές επιστήμες αλλά και σε πολιτικό επίπεδο γίνεται συχνά μια διαφοροποίηση μεταξύ δύο ιδεατών εθνικών φρονημάτων. Το πρώτο συχνά παρουσιάζεται να διέπεται από τη λογική και να έχει αμυντική χροιά και ονομάζεται πατριωτισμός. Από την άλλη ο εθνικισμός παρουσιάζεται ως παράλογος και επιθετικός. Ενώ κάποιοι ερευνητές συνεχίζουν να χρησιμοποιούν το διαχωρισμό πατριωτισμός/εθνικισμός ως αναλυτικό εργαλείο, ο διαχωρισμός αυτός σε ακαδημαϊκό επίπεδο αποτέλεσε αντικείμενο κριτικής. Πιο συγκεκριμένα, κάποιοι συγγραφείς άσκησαν κριτική στη χρήση του διαχωρισμού εθνικισμός/πατριωτισμός διότι αποκρύπτει το γεγονός ότι και οι δύο τύποι εθνικών φρονημάτων προϋποθέτουν ότι ο κόσμος είναι διαιρεμένος σε εθνικές κατηγορίες (ο «φυσικός» διαχωρισμός του κόσμου σε έθνη-κράτη). Το θέμα αυτό έχει εξεταστεί σε βάθος από τον Billig (1995), ο οποίος υποστηρίζει ότι ο διαχωρισμός ανάμεσα σε εθνικισμό και πατριωτισμό αντιπροσωπεύει μία ρητορική λύση σε ένα δίλημμα που εμφανίζεται συχνά σε συζητήσεις γύρω από εθνικά θέματα. Συγκεκριμένα ο Billig υποστηρίζει ότι οι ομιλητές από τη μία οφείλουν να αναγνωρίσουν την ύπαρξη του «κόσμου των εθνών» (και την ύπαρξη του δικού τους έθνους) ενώ από την άλλη πρέπει να προστατεύσουν τους εαυτούς τους από πιθανές κατηγορίες ότι υιοθετούν παράλογες κατηγορικές σκέψεις. Ο Billig υποστηρίζει ότι κοινωνικοί επιστήμονες, πολιτικοί αλλά και συνηθισμένοι άνθρωποι μπορούν να χειριστούν το δίλημμα αυτό παρουσιάζοντας το επιχείρημα ως βασισμένο στη λογική (πατριωτισμό), και προβάλλοντας την παράλογη πλευρά της (εθνικής) κατηγορικής σκέψης στους «άλλους» που κατονομάζονται «εθνικιστές».

Η διδακτορική διατριβή ερευνά τον τρόπο με τον οποίο οργανωμένα μέλη πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα χειρίστηκαν διλήμματα εθνικού περιεχομένου στο λόγο τους και χρησιμοποίησαν το διαχωρισμό μεταξύ εθνικισμού και πατριωτισμού. Ελήφθησαν 54 συνεντεύξεις έχοντας σα θέμα το Μακεδονικό ζήτημα και αναλύονται οι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους οι συμμετέχοντες χειρίστηκαν το δίλημμα πατριωτισμός/εθνικισμός. Ειδικότερα χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές ανάλυσης λόγου (discourse analysis) για να καταδείξουν πως ο εθνικισμός και ο πατριωτισμός χρησιμοποιούνταν στο λόγο ούτως ώστε να δικαιολογήσουν ή να ενοχοποιήσουν συγκεκριμένες πολιτικές απόψεις. Σε άλλα κεφάλαια της διδακτορικής διατριβής

αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους οι συμμετέχοντες παρουσίασαν την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ως απειλή για να ταυτιστούν με τον πατριωτικό πόλο του διλήμματος. Ένα από τα ευρήματα ήταν ότι οι συμμετέχοντες, κατασκευάζοντας τη FYROM ως υποστηριζόμενη από πανίσχυρες χώρες και την Ελλάδα σε αντιδιαστολή ως μικρή και ανίσχυρη, μπορούσαν να επιχειρηματολογήσουν εναντίον τους κράτους της FYROM χωρίς να διατρέχουν τον κίνδυνο να χαρακτηριστούν εθνικιστές. Βρέθηκε επίσης, σε αντίθεση με τον Billig, ότι αναφορές σε συναισθήματα και όχι ρητορικές αναφορές στη λογική χρησιμοποιούνταν κατά περίπτωση για να δικαιολογήσουν εθνικά φρονήματα. Τέλος, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται το «εθνικό συμφέρον» ως ρητορικό επιχείρημα. Το «εθνικό συμφέρον» συνήθως θεωρούνταν ένα και μοναδικό (δεν υπάρχουν διαφορετικά εθνικά συμφέροντα) καθώς επίσης και αντικειμενικό. Ήταν συχνά δύσκολο για τους συμμετέχοντες να μη μιλήσουν με όρους «εθνικού συμφέροντος» όταν επιχειρηματολογούσαν για την κρίση με τη FYROM, ενώ ακόμα και άτομα που δεν παραδεχόταν την ύπαρξη εθνικού συμφέροντος (μέλη του ΚΚΕ) το χρησιμοποιούσαν στο λόγο τους για να υποστηρίξουν την πολιτική που ακολούθησε το κόμμα τους.

Άρθρα δημοσιευμένα σε περιοδικά και επετηρίδες με σύστημα κριτών

- 1. Αντώνης Σαπουντζής (2005). Η εναλλαγή ιδιαίτερων/εθνικών και οικουμενικών θεμάτων στη διαχείριση του διλήμματος Εθνικισμός/Πατριωτισμός , Ψυχολογία, 12 (4), 624-642.**

Το άρθρο αυτό προσπαθεί να εξετάσει τα ρητορικά εργαλεία με τα οποία οι ομιλητές παρουσίασαν τον εαυτό τους ως πατριώτη, αποποιούμενοι παράλληλα πιθανές κατηγορίες ότι είναι εθνικιστές. Οι ομιλητές συμμετείχαν σε μία έρευνα για τον εθνικισμό. Ελήφθησαν συνεντεύξεις από 57 άτομα τα οποία ήταν οργανωμένα μέλη των έξι μεγαλύτερων πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα κατά την περίοδο της έρευνας. Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ανοικτές συνεντεύξεις που είχαν ως θέμα το «Μακεδονικό ζήτημα». Μετά από την απομαγνητοφώνηση τους αναλύθηκαν βάση τεχνικών ανάλυσης λόγου (Edwards, 1997; Potter, 1996; Wetherell & Potter, 1987). Βρέθηκε ότι σε πολλές περιπτώσεις οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούσαν εναλλάξ ιδιαίτερα/εθνικά και οικουμενικά θέματα προκειμένου να

παρουσιαστούν ως πατριώτες. Συχνά δηλαδή οι συμμετέχοντες ισχυριζόταν ότι υποστήριζαν την Ελλάδα στη συγκεκριμένη κρίση, όχι γιατί ήταν η χώρα τους αλλά γιατί είχαν παραβιαστεί κάποιες παγκόσμια αποδεκτές αρχές.

2. Sapountzis, A., Figgou, E., Pantazis, P., Laskaridis, G., Papastavrou, D., Bozatzis, N. & Gardikiotis, A. (2006). Immigration and European Integration in Greece: Greek national identity and the “Other within”. *Westminister Papers in Communication and Culture*, 3 (3), 27-48.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η ελληνική κοινωνία έχει μετατραπεί σε μια πολυ-πολιτισμική κοινωνία λόγω της έλευσης μεταναστών κυρίως από την Αλβανία και την ανατολική Ευρώπη. Παράλληλα η Ελλάδα έχει ενσωματωθεί πλήρως στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέσα σε αυτό το κοινωνικό πλαίσιο η σχέση της Ελληνικής εθνικής ταυτότητας με την Ευρώπη και τους μετανάστες «άλλους» έχει γίνει θέμα καθημερινών συζητήσεων αλλά και αντικείμενο επιστημονικής διερεύνησης. Το άρθρο αυτό ακολουθώντας τη θεωρητική προσέγγιση της ανάλυσης λόγου (Edwards, 1997; Edwards & Potter, 1992; Potter, 1996; Potter & Wetherell, 1987) εξετάζει τον τρόπο που οι Έλληνες κατασκεύασαν την ελληνική εθνική ταυτότητα σε σχέση με τη μετανάστευση και την Ευρωπαϊκή ενσωμάτωση μέσα στα πλαίσια μίας συνέντευξης. Βρέθηκε ότι οι συμμετέχοντες στρατηγικά χρησιμοποίησαν τα στερεότυπα για τους μετανάστες με στόχο να αποποιηθούν κατηγορίες ρατσισμού, ενώ τα στερεότυπα που αφορούσαν την Ευρώπη συνδέονταν περισσότερο με την μετέωρη τοποθέτηση της Ελλάδας ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση (Bozatzis, 1998; Herzfeld, 1987).

3. Sapountzis, A. (2008). Towards a critical social psychological account of national sentiments: patriotism and nationalism revisited. *Social and Personality Psychology Compass*, 2 (1), 34-50.

Το άρθρο αυτό προβαίνει σε μια κριτική ανάλυση των εθνικών φρονημάτων του πατριωτισμού και του εθνικισμού, όπως αυτά έχουν εξεταστεί στο χώρο της κοινωνικής ψυχολογίας. Εστιάζει σε έρευνες στάσεων, ψυχαναλυτικές θεωρίες αλλά και έρευνες βασισμένες στη θεωρία των κοινωνικών ταυτοτήτων που έχουν ερευνήσει το συγκεκριμένο ζήτημα. Ασκώντας κριτική τόσο στο θεωρητικό

διαχωρισμό των δύο φρονημάτων όσο και στον τρόπο που αυτός έχει εξεταστεί εμπειρικά μέσα από το πρίσμα του κοινωνικού συνδομισμού και της ανάλυσης λόγου προτείνει την αντιμετώπιση των δυο αυτών φρονημάτων ως ενός ιδεολογικού διλήμματος που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι όταν μιλούν για τα έθνη- κράτη και τις εθνικές τους ταυτότητες: Από τη μια είναι λογικό και θεμιτό να υποστηρίζει τη χώρα του σε σχέση με άλλες χώρες, αλλά παράλληλα τα άτομα θα πρέπει να αποποιούνται «υπερβολές» που θα μπορούσαν να τα αφήσουν εκτεθειμένα σε κατηγορίες εθνικισμού και προκατάληψης. Αυτό που προτάσσεται ως εμπειρική ανάλυση είναι η εξέταση της χρήσης των εθνικών φρονημάτων στο λόγο καθώς και των σημείων που οι ομιλητές μπορεί να αντιμετωπίζουν ως δυνητικά «προβληματικά» μέσα στα πλαίσια μιας συζήτησης με «εθνικό» περιεχόμενο.

- 4. Figgou, L., Sapountzis, A., Bozatzis, N., Gardikiotis, A., & Pantazis, P. (2011). Constructing the stereotype of immigrants' criminality: Accounts of fear and risk in talk about immigration to Greece. Journal of Community & Applied Social Psychology, 21, 164-177.**

Αυτό το άρθρο διερευνά τη «δια/του λόγου» (discursive) κατασκευή του στερεοτύπου της εγκληματικότητας των μεταναστών στην Ελλάδα σε συνεντεύξεις με κατοίκους (ανατολικών και δυτικών συνοικιών) της Θεσσαλονίκης. Η ανάλυση που υιοθετεί την προσέγγιση της «δια/του λόγου» ψυχολογίας δείχνει ότι ο φόβος και η ανασφάλεια αναπαριστώνται ως «εκ των ων ουκ άνευ» συνέπειες της μετανάστευσης στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, δυο διαφορετικές γραμμές επιχειρηματολογίας χρησιμοποιούνται από τους συμμετέχοντες για να αιτιολογήσουν την πρόκληση του φόβου. Σύμφωνα με την πρώτη, ο φόβος συνιστά απόρροια της ευρείας στερεοτυπικής αναπαράστασης των μεταναστών ως εγκληματιών. Η στερεοτυπική αυτή αναπαράσταση αποδίδεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και σε μη προσδιορισμένους «άλλους». Σύμφωνα με τη δεύτερη, πιο συχνά εμφανιζόμενη στις συνεντεύξεις, γραμμή επιχειρηματολογίας, ο φόβος πηγάζει από μια «ορθολογική εκτίμηση» της πιθανότητας συμμετοχής των μεταναστών σε εγκληματικές πράξεις, η οποία με τη σειρά της βασίζεται στις άθλιες συνθήκες διαβίωσής τους στην Ελλάδα. Θεμελιωμένο στη ρητορική της διακινδύνευσης, το στερεότυπο της

εγκληματικότητας των μεταναστών στην Ελλάδα χρησιμοποιείται για να δικαιολογήσει την ανάγκη προστασίας της «ενδοομάδας» από τις «ομάδες των μεταναστών» μέσα από πρακτικές παρακολούθησης και ελέγχου της μετανάστευσης.

- 5. Sapountzis, A., Figgou, L., Bozatzis, N., Gardikiotis, A., & Pantazis P. (2013). 'Categories We Share': Mobilising Common In-groups in Discourse on Contemporary Immigration in Greece. Journal of Community & Applied Social Psychology, 23 (4), 347-361.**

Η μείωση της προκατάληψης έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον της κοινωνικής ψυχολογίας τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εφαρμοσμένο επίπεδο. Σύμφωνα με τις βασικές αρχές της Θεωρίας της Κοινωνικής Ταυτότητας, ο επαναπροσδιορισμός των ορίων των ομάδων συχνά θεωρείται ως ένα απαραίτητο πρώτο βήμα στην καταπολέμηση της προκατάληψης, καθώς η ενδο-ομαδική εύνοια όταν αλλάζουν τα όρια των κατηγοριών διαχέεται στις προηγούμενα διακριτές ταυτότητες. Το άρθρο αυτό παραθέτει μια επισκόπηση της σχετικής έρευνας και ακολουθώντας την οπτική της ανάλυσης λόγου υποστηρίζει ότι η επανακατηγοριοποίηση μπορεί να θεωρηθεί ως ένα ρητορικό «εφόδιο» που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι στο λόγο για να πετύχουν κάποιους ρητορικούς στόχους. Το επιχείρημα αυτό στοιχειοθετείται με δεδομένα από την Ελλάδα με Έλληνες συμμετέχοντες που χρησιμοποίησαν στο λόγο τους κοινές κατηγορίες ανάμεσα στους ίδιους και τους μετανάστες. Οι συμμετέχοντες κινητοποίησαν διαφορετικές κοινές ταυτότητες της έσω-ομάδας βάση της κοινής ανθρώπινης φύσης, της κοινής εθνοτικής καταγωγής καθώς και βάση της κοινής εμπειρίας της μετανάστευσης που μοιράζονται με τους μετανάστες στην Ελλάδα. Ορισμένες φορές οι κατηγορίες αυτές κατασκευαζόταν για να διαχωρίσουν τους μετανάστες διαφορετικής εθνοτικής προέλευσης, υποστηρίζοντας ότι δεν μπορούν να ενσωματωθούν στην ελληνική κοινωνία, ενώ άλλες φορές οι κατηγορίες αυτές χρησιμοποιούνταν για να αποποιηθούν οι συμμετέχοντες πιθανές κατηγορίες ότι είναι προκατειλημμένοι.

- 6. Sapountzis, A. (2013). Dominant group members talk about the acculturation of immigrants in Greece: who is in charge of the acculturation process? Hellenic Journal of Psychology, 10 (1), 24-46.**

Η έρευνα στο πεδίο του επιπολιτισμού έχει εστιάσει κυρίως στην προσαρμογή των μεταναστών στις κοινωνίες υποδοχής. Μέσα στην ερευνητική αυτή παράδοση γίνεται ευρέως αποδεκτό ότι η κοινωνία υποδοχής σε μεγάλο βαθμό μπορεί να καθορίζει τις επιλογές που έχουν οι μετανάστες όσον αφορά τον επιπολιτισμό τους. Η παρούσα μελέτη εστιάζει στο πως ένα δείγμα Ελλήνων συμμετεχόντων (N= 38) από την πόλη της Θεσσαλονίκης κατασκευάζουν τον επιπολιτισμό των μεταναστών στο λόγο τους. Υποστηρίζεται ότι από την οπτική της ανάλυσης λόγου, το κύριο μοντέλο επιπολιτισμού του Berry δεν έχει καταφέρει να λάβει υπόψη του σοβαρές παραμέτρους σχετικά με το πως η κυρίαρχη ομάδα «κατασκευάζει» την προσαρμογή των μεταναστών στην κοινωνία της χώρας υποδοχής.

7. Sapountzis, A. & Condor, S. (2013). Conspiracy accounts as intergroup theories: Challenging dominant understandings of social power and political legitimacy. *Political Psychology*, 34 (5), 731-752.

Οι θεωρίες συνομοσίας συχνά θεωρούνται μια μη-τυπική, παθολογική μορφή πολιτικού στοχασμού, και ένα πολύ μικρό μέρος της εμπειρικής δουλειάς έχει ασχοληθεί με το πως καθημερινά δρώντα κοινωνικά υποκείμενα αναφέρονται σε πολιτικές συνομοσίες στην επιχειρηματολογία τους. Στο άρθρο αυτό εξετάζουμε τις αυθόρμητες χρήσεις των θεωριών συνομοσίας στα πλαίσια μιας συζήτησης για το Μακεδονικό ζήτημα. Η ανάλυση δείχνει ότι συχνά οι θεωρίες συνομοσίας χρησιμοποιήθηκαν για να καταρίψουν ρητορικά κυρίαρχες αναπαραστάσεις που απέδιδαν την κρίση για το Μακεδονικό ζήτημα στον Ελληνικό ξενοφοβικό εθνικισμό. Πιο συγκεκριμένα οι θεωρίες συνομοσίας χρησιμοποιήθηκαν συχνά για να αναθεωρηθεί το status της Ελλάδας ως μιας πλειονότητας παρουσιάζοντας τους πολιτικούς αντιπάλους ως έναν όμιλο κρατών αντί για μια έξω-ομάδα, για να επαναπροσδιοριστεί η απειλή απέναντι στην Ελλάδα ως ένα ζήτημα ρεαλιστικού και όχι συμβολικού ανταγωνισμού, και επεκτείνοντας το ιστορικό πλαίσιο αναφοράς ώστε να περικλείει παρελθοντικές αλλά και μελλοντικές απειλές στους Έλληνες πολίτες και το Ελληνικό Κράτος. Συμπερασματικά, σημειώνουμε ότι η χρήση θεωριών συνομοσίας μπορεί να γίνει στα πλαίσια περίπλοκων καθημερινών επιχειρημάτων που αφορούν τις διομαδικές σχέσεις και να θέσει σε δοκιμασία

κυρίαρχες ιδεολογικές παραδοχές σχετικά με την κοινωνική κυριαρχία και πολιτική νομιμότητα. Από την άποψη αυτή οι θεωρίες συνομοσίας μπορούν να θεωρηθούν ως μια πρωτοτυπική μορφή διομαδικών αναπαραστάσεων.

8. Σαπουντζής, Α. (υπό έκδοση). Ιδεολογικά διλήμματα για τον επιπολιτισμό των παιδιών των μεταναστών στα πλαίσια του ελληνικού σχολείου.

Επετηρίδα του Τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ.

Η μελέτη της πολιτισμικής προσαρμογής των μεταναστών στις χώρες υποδοχής αποτελεί βασικό κομμάτι της κοινωνικο-ψυχολογικής έρευνας λόγω των μετακινήσεων πληθυσμών ειδικά στο Δυτικό κόσμο. Το μοντέλο του Berry αποτελεί βασικό εργαλείο στην προσπάθεια αυτή, εστιάζοντας στις στάσεις/στρατηγικές επιπολιτισμού που ακολουθούν οι πολιτισμικές ομάδες που έρχονται σε επαφή. Τα τελευταία χρόνια δίνεται έμφαση επίσης στις στρατηγικές επιπολιτισμού που υποστηρίζει η πλειονοτική ομάδα της χώρας υποδοχής, καθώς υποστηρίζεται ότι παίζουν καθοριστικό ρόλο στις στάσεις/ στρατηγικές που θα ακολουθήσουν οι μετανάστες στη συγκεκριμένη χώρα. Το παρόν άρθρο ακολουθώντας την προσέγγιση της ανάλυσης λόγου εξετάζει το πως η πλειονοτική ομάδα των Ελλήνων μιλά για τον επιπολιτισμό των παιδιών των μεταναστών στα πλαίσια του σχολείου. Το βασικό επιχείρημα είναι ότι το κυρίαρχο μοντέλο επιπολιτισμού ακολουθώντας το θετικιστικό παράδειγμα των στάσεων που υποστηρίζει ότι τα άτομα επιλέγουν συγκεκριμένες στάσεις/ στρατηγικές επιπολιτισμού δεν μπορεί να διαγνώσει και να αναλύσει τις πιθανές αντιφάσεις που μπορεί να παρουσιάζονται στο λόγο των ατόμων που μιλούν για τον επιπολιτισμό των παιδιών των μεταναστών.

9. Σαπουντζής Α. & Χατζηστεργίου, Μ. (υπό έκδοση). Η κατασκευή του ετεροσεξισμού στο λόγο των νέων: το δίλημμα «κανονικότητας» και «δικαιωμάτων». Ψυχολογία.

Η μελέτη της προκατάληψης απέναντι στα ομοφυλόφιλα άτομα έχει αρχίσει να αποτελεί βασικό πεδίο κοινωνικο-ψυχολογικής έρευνας τα τελευταία χρόνια. Ένα σημαντικό κομμάτι της έρευνας προσπάθησε να εξετάσει τις αρνητικές, ομοφοβικές, στάσεις απέναντι στα ομοφυλόφιλα άτομα, καθώς και τις διαφορές μεταβλητές που φαίνεται να σχετίζονται με την ομοφοβία. Αν και η ερευνητική αυτή παράδοση έχει

προσφέρει σημαντικά στη διερεύνηση του φαινομένου, νεότερες προσεγγίσεις βασισμένες στη στροφή στο λόγο στην κοινωνική ψυχολογία δίνουν έμφαση στην ύπαρξη διλημματικών απόψεων στην ευρύτερη κοινωνία. Το παρόν άρθρο αντλώντας από την ερευνητική παράδοση της ανάλυσης λόγου και των ιδεολογικών διλημμάτων εξετάζει τον τρόπο που άτομα στη μετεφηβική ηλικία, σε μια μικρή κωμόπολη της βόρειας Ελλάδας κατασκευάζουν στο λόγο τους την ομοφυλοφιλία. Υποστηρίζεται ότι συχνά οι συμμετέχοντες από τη μια χρησιμοποιούσαν διάφορες στρατηγικές για να αποποιηθούν την προκατάληψη απέναντι στην ομοφυλοφιλία, ενώ από την άλλη εξέφραζαν στο λόγο τους την αντίθεση τους σε συγκεκριμένα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων. Τα διλήμματα αυτά εξετάζονται σε σχέση με τον τρόπο εκφοράς τους αλλά και σε σχέση με τις ιδεολογίες από τις οποίες φαίνεται να αντλούν.

10. Σαπουντζής, Α. (υπό κρίση). Η πολιτειότητα ως ρητορικό εφόδιο κατά της μετανάστευσης στο λόγο για την απόδοση ιθαγένειας στους μετανάστες: Η περίπτωση της εφημερίδας Α1.Ψυχολογία.

Συχνά στις κοινωνικές και τις πολιτικές επιστήμες γίνεται ένας διαχωρισμός ανάμεσα σε εθνοτικό και πολιτειακό εθνικισμό για να περιγραφούν διαφορετικοί τύποι εθνικού «ανήκειν». Στην κοινωνική ψυχολογία όπου επίσης έχει χρησιμοποιηθεί ο διαχωρισμός αυτός, συχνά υποστηρίζεται ότι άτομα που δομούν το εθνικό τους «ανήκειν» βάση του εθνοτικού εθνικισμού παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά προκατάληψης απέναντι σε μετανάστες. Το άρθρο αυτό αντλώντας από τη στροφή στο λόγο στην κοινωνική ψυχολογία εξετάζει την αρθρογραφία της εφημερίδας Α1, που πρόσκειται στο ΛΑ.Ο.Σ., και αναφέρεται στο νόμο 3838/2010 που αποδίδει την ελληνική ιθαγένεια σε μέρος των μεταναστών βάση συγκεκριμένων κριτηρίων. Βρέθηκε ότι η πολιτειότητα χρησιμοποιούνταν για να υποστηρίξει τον αποκλεισμό των μεταναστών από την απόδοση ελληνικής ιθαγένειας, ενώ οι αρθρογράφοι φαίνεται να αντλούσαν τόσο από τον πολιτειακό όσο και τον εθνοτικό εθνικισμό για την κατασκευή των ταυτοτήτων τόσο των Ελλήνων όσο και των μεταναστών.

Άρθρα Δημοσιευμένα σε Πρακτικά Επιστημονικών Συνεδρίων

- 11. Sapountzis, A. & Pantazis, P. (2006). The role of the notion of “national interest” in warranting political decisions. Πρακτικά συνεδρίου του δικτύου για τις ιστορίες ζωής και την βιογραφική προσέγγιση (Esrea: Life History and Biography Network), Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2- 5 Μαρτίου Βόλος.
<http://esrea2006.ece.uth.gr/downloads/sapountzis.doc>**

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικο-ψυχολογικής θεωρίας η έννοια του ομαδικού συμφέροντος έχει συχνά εκληφθεί ως η αιτία διομαδικών συγκρούσεων. Για τον Sherif (1966) οι διομαδικές συγκρούσεις λαμβάνουν χώρα γιατί κοινωνικές ομάδες ανταγωνίζονται για πόρους που είναι σε έλλειψη. Κατά συνέπεια η θεωρία του προβλέπει ότι σε διεθνές επίπεδο ο ανταγωνισμός για υλικά συμφέροντα όπως γη και πρώτες ύλες μπορεί να οδηγήσει σε διεθνείς συγκρούσεις. Από την άλλη πλευρά η θεωρία των Κοινωνικών Ταυτοτήτων και των Αυτο-Κατηγοριοποιήσεων υποστηρίζει ότι η κατηγοριοποίηση σε ομαδικό επίπεδο είναι από μόνη της ικανή να οδηγήσει στην ύπαρξη του ομαδικού συμφέροντος καθώς οι ομάδες προσπαθούν να διατηρήσουν μια θετική διαφοροποίηση από άλλες ομάδες που βρίσκονται στο ίδιο πλαίσιο. Για να γίνει αυτό εφικτό οι ομάδες ανταγωνίζονται μεταξύ τους αναφορικά με το κοινωνικό status ή *πρεστίτζ*. Επομένως απλά και μόνο η κατηγοριοποίηση σε εθνικό επίπεδο είναι ικανή συνθήκη να οδηγήσει στην πρόσληψη ενός κοινού εθνικού συμφέροντος. Το άρθρο αυτό αντίθετα με τις παραπάνω προσεγγίσεις που παρέχουν μια γενική θεώρηση της έννοιας του εθνικού συμφέροντος, προσπαθεί να εξετάσει το πως οι άνθρωποι χρησιμοποιούν την έννοια του εθνικού συμφέροντος ως ρητορικό εργαλείο στο λόγο τους με στόχο να υποστηρίξουν πολιτικές που εφάρμοσε το κόμμα στο οποίο ανήκουν ή να κατακρίνουν πολιτικές άλλων κομμάτων. Βρέθηκε ότι ακόμη και σε περιπτώσεις που κάποιοι από τους συμμετέχοντες αρνήθηκαν την ύπαρξη της έννοιας του «εθνικού συμφέροντος» σε άλλα σημεία της συνέντευξης τη χρησιμοποίησαν για να υποστηρίξουν τις πολιτικές που ακολούθησε το κόμμα τους. Αυτό καταδεικνύει όχι μόνο το πόσο ισχυρή είναι η εθνική ιδεολογία αλλά και τα διάφορα ιδεολογικά διλήμματα που παρουσιάζονται στην εκφορά του εθνικού λόγου (Billig et al, 1988).

- 12. Σαπουντζής, Α. (2007). Η χρήση της ελληνικής μετανάστευσης στο εξωτερικό στο λόγο για τους οικονομικούς μετανάστες στην Ελλάδα.**

**Πρακτικά Διημερίδας με θέμα: Εθνική Ταυτότητα και Ετερότητα:
Πολλαπλές Ταυτότητες στη Μετενεωτερική Εποχή, Τμήμα
Παιδαγωγικής και Φιλοσοφίας Α.Π.Θ., 18-19 Μαΐου Θεσσαλονίκη.
<http://edlitpened.web.auth.gr/diimerida.html>**

Η εργασία αυτή εξετάζει το πως Έλληνες πλειονοτικοί κατασκευάζουν την ελληνική εθνική ταυτότητα σε αντιδιαστολή με αυτή των μεταναστών. Συγκεκριμένα εξετάζει πως οι συμμετέχοντες αξιοποιούσαν ρητορικά τη διπλή εμπειρία της μετανάστευσης: από τη μία και ως μετανάστες οι ίδιοι, ή κάποιοι συγγενείς τους σε κάποια χώρα υποδοχής, και από την άλλη ως κάτοικοι μιας χώρας υποδοχής οικονομικών μεταναστών. Αυτή η διπλή εμπειρία της μετανάστευσης βρέθηκε ότι αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι του «λόγου» για τη μετανάστευση στην Ελλάδα σήμερα, και αποτελεί ρητορική «πρώτη ύλη» τόσο στην κατασκευή του μετανάστη «άλλου», όσο και στην κατασκευή των σχέσεων των δύο ομάδων. Στην εργασία αυτή εξετάζεται το πώς η διπλή αυτή εμπειρία της μετανάστευσης χρησιμοποιήθηκε από τους συμμετέχοντες μέσα στο πλαίσιο μιας συνέντευξης για τη μετανάστευση στην Ελλάδα συχνά με δύο φαινομενικά αντίθετα στόχους. Με τη δημιουργία μιας «κοινής» ταυτότητας του μετανάστη Έλληνα και αλλοδαπού κάποιοι συμμετέχοντες υποστήριζαν την ισότιμη συμμετοχή τους στην Ελληνική κοινωνία, ενώ άλλοι μέσα από μια σύγκρισή των συνθηκών της μετανάστευσης που αντιμετώπισαν οι Έλληνες στις χώρες υποδοχής τους υποστήριζαν είτε τη λήψη μέτρων περιορισμού της μετανάστευσης ή των παροχών για τους μετανάστες στην Ελλάδα, προσπαθώντας να αποφύγουν το στίγμα του ρατσισμού.

13. Sapountzis, A., Pantazis, P. & Rotzokos, N. (2011). The “movement” for the army in Greece through the left-wing magazines of the 1980’s. 34^ο

Ετήσιο Συνέδριο της Διεθνούς Κοινότητας Πολιτικής Ψυχολογίας, “Cooperation and Human Societies: Towards a Multidisciplinary Social Psychology” που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Bigli, Κωνσταντινούπολη.

http://convention2.allacademic.com/one/ispp/ispp11/index.php?cmd=Download+Document&key=view_paper_file&file_index=1&pop_up=true&no_click_key=true&attachment_style=inline&PHPSESSID=82a2e8c68499cb182e89ef125b6143e3

Για μεγάλο χρονικό διάστημα το ζήτημα της ιδεολογίας παρέμενε μακριά από το πεδίο έρευνας της κοινωνικής και πολιτικής ψυχολογίας (Augoustinos 1999; Jost 2006). Αυτό μπορεί να οφείλεται σε δύο γεγονότα. Καταρχάς ερευνητές διαπίστωναν στις έρευνες τους ότι τα άτομα δε διαθέτουν ένα συνεκτικό σύνολο πολιτικών στάσεων, πράγμα που θα υποδείκνυε ότι είναι φορείς συγκεκριμένων ιδεολογιών (π.χ. Converse, 1964). Κατά δεύτερο λόγο μπορεί να οφείλεται στις μεθοδολογικές προτιμήσεις πολιτικών και κοινωνικών ψυχολόγων που προσκολλημένοι σε μια θετικιστική προσέγγιση δυσκολευόταν να εξετάσουν το ζήτημα της ιδεολογίας στις καθημερινές λεκτικές αλληλεπιδράσεις των ατόμων (Billig, 1987; Billig, 1995). Η «στροφή στο λόγο» στην κοινωνική ψυχολογία τα τελευταία 20-25 χρόνια αλλά και η εμφάνιση της Θεωρίας της Δικαιολόγησης του Συστήματος σηματοδοτούν δύο εξελίξεις που βάζουν το ζήτημα της ιδεολογίας στο επίκεντρο των φαινομένων που εξετάζουν. Στο άρθρο αυτό εξετάζεται το πως αρθρώνονται στο λόγο των ατόμων που αρθρογραφούν σε αριστερά περιοδικά για τη στράτευση της δεκαετίας του 80 τα διάφορα ζητήματα που απασχολούν τη στρατευμένη νεολαία, όπως τα δικαιώματα των φαντάρων, ο ρόλος του στρατού, οι αντιρρησίες συνείδησης κ.α. Οι διάφορες διαφωνίες αλλά και αντιφάσεις που μπορεί να παρουσιάζονται συζητούνται βάση των θεωριών της Δικαιολόγησης του Συστήματος και των Ιδεολογικών Διλημάτων σε μια προσπάθεια να αξιολογηθούν οι δυνατότητες ερμηνείας των θεωριών αυτών. Στη βάση των διαφωνιών και αντιφάσεων βασικό ρόλο υποστηρίζεται ότι παίζει η αδυναμία της κομμουνιστικής ιδεολογίας από την οποία αντλούν τη ρητορική τους τα περιοδικά αυτά να απαντήσει επαρκώς στο «εθνικό ζήτημα».

Ερευνητικές Εκθέσεις

- 14. Πανταζής, Π., Σαπουντζής, Α., Μποζατζής, Ν., Φίγγου, Α., Γαρδικιώτης, Α., Λασκαρίδης, Γ., & Παπασταύρου, Δ. (2008). Μετανάστευση και Ελληνική εθνική ταυτότητα: μιλώντας για την Ελληνική εθνική ταυτότητα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο μεταβολών. Ερευνητική έκθεση στα πλαίσια του ομώνυμου έργου.**

Τα τελευταία 15-20 χρόνια η ελληνική κοινωνία άλλαξε ριζικά τόσο με την ολοένα αυξανόμενη ενσωμάτωση της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και με την είσοδο

ενός μεγάλου αριθμού οικονομικών μεταναστών στη χώρα. Το κύριο μεταναστευτικό ρεύμα προερχόταν από την Αλβανία και την πρώην Σοβιετική Ένωση, όπου η κατάρρευση των κρατικών δομών οδήγησε μεγάλους πληθυσμούς στη μετανάστευση. Σχετικά σύγχρονα στοιχεία υπολογίζουν τον αριθμό των οικονομικών μεταναστών στο 1.15 εκατομμύρια με το 56% να είναι από την Αλβανία και γύρω στις 350.000 από τις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες (Ι.ΜΕ.ΠΟ, 2004). Με την είσοδο των οικονομικών μεταναστών στην Ελλάδα το Ευρωβαρόμετρο κατέγραψε μία μεταστροφή στις στάσεις των Ελλήνων για τους «ξένους», με μία αύξηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας (Ευρωβαρόμετρο, Νοέμβριος 1989, σελ. 76 και Ευρωβαρόμετρο, Ιούνιος 1992, σελ. 64).

Πέρα από τα φαινόμενα αυτά, η ύπαρξη διαφορετικών εθνοτικών ομάδων στον Ελλαδικό χώρο είναι δυνατό να επιφέρει αλλαγές στον τρόπο που οι Έλληνες περιγράφουν την εθνική κατηγορία «Έλληνες», τον τρόπο δηλαδή που αυτοπροσδιορίζονται. Ορισμένες θεωρίες κοινωνικής ψυχολογίας υποστηρίζουν ότι ο τρόπος που αυτοπροσδιορίζεται μια κοινωνική ομάδα εξαρτάται άμεσα από τις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες με τις οποίες βρίσκεται στο ίδιο πλαίσιο (Oakes, Haslam & Turner, 1994; Turner, Oakes, Reicher & Wetherell, 1987). Το ίδιο υποστηρίζουν και οι θεωρίες του κοινωνικού συνδομισμού και της ανάλυσης λόγου (Billig, 1987; Edwards, 1997; Potter, 1996; Potter & Wetherell, 1987). Οι θεωρίες αυτές δίνουν έμφαση στο λόγο και πως οι διάφορες κατηγορίες και ταυτότητες χρησιμοποιούνται στην επιχειρηματολογία των ανθρώπων. Σύμφωνα με τις θεωρίες αυτές, οι διάφορες κατηγορίες που χρησιμοποιούμε δεν έχουν σταθερό νόημα, αλλά το νόημα τους και ο ορισμός τους εξαρτάται από το ρητορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσονται αλλά και από το τι προσπαθεί (ρητορικά) να επιτύχει ο ομιλών χρησιμοποιώντας τις κατηγορίες αυτές.

Το παρών ερευνητικό πρόγραμμα επιδίωξε να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο οι αλλαγές που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, και πιο συγκεκριμένα η είσοδος των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία αλλά και η ολοένα αυξανόμενη ενσωμάτωση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνονται υπόψη στον τρόπο που αρθρώνεται η ελληνική εθνική ταυτότητα από τους Έλληνες πολίτες. Η έρευνα διενεργήθηκε στη Θεσσαλονίκη που αποτέλεσε ένα από τα αστικά κέντρα που δέχθηκαν μεγάλο μέρος των μεταναστών. Με την πρώτη συλλογή δεδομένων που έγινε με τη χρήση ανοικτών ημι-δομημένων ερωτηματολογίων επιχειρήθηκε να διαπιστωθεί ο τρόπος με τον οποίο κατασκευαζόταν η μετανάστευση ως φαινόμενο

που επηρεάζει τις τοπικές κοινωνίες (και την ελληνική κοινωνία γενικότερα) αλλά και ο μετανάστης «άλλος» σε αντιδιαστολή με τον «Έλληνα» ντόπιο. Επίσης μέρος των συνεντεύξεων αφορούσε την ευρωπαϊκή ενσωμάτωση της Ελλάδας και την κατασκευή Ελλάδας και Ευρώπης κατά αντιπαραβολή.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε η σημασία του πλαισίου για την κατασκευή της ελληνικής εθνικής ταυτότητας. Έτσι όταν οι Έλληνες μιλούσαν για τους οικονομικούς μετανάστες απέφευγαν τη χρήση θετικών στερεοτύπων για τους εαυτούς τους που θα τους διαφοροποιούσαν από τους οικονομικούς μετανάστες, και όσες αρνητικές συμπεριφορές θεωρούνταν ότι τους χαρακτηρίζουν, αποδίδονταν σε κοινωνικές συνθήκες και όχι σε εγγενή χαρακτηριστικά. Αντίθετα η χρήση θετικών στερεοτύπων για τους Έλληνες ήταν πιο συχνή όταν μιλούσαν για τους Ευρωπαίους ενώ αρνητικά χαρακτηριστικά των Ευρωπαίων συχνά αποδίδονταν σε αιτίες όπως οι κλιματολογικές συνθήκες πράγμα που σήμαινε ότι οι συμμετέχοντες θεωρούσαν την αλλαγή των αρνητικών τους στερεοτύπων σχεδόν αδύνατη. Οι κατασκευές αυτές της ελληνικής εθνικής ταυτότητας αλλά και των «άλλων» φαινόταν να αντλούν από το ιστορικό και ιδεολογικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η ελληνική εθνική ταυτότητα. Η αμφίθυμη τοποθέτηση της Ελλάδας ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση φαινόταν να παίζει ιδιαίτερο ρόλο στην κατασκευή των κατηγοριών «Έλληνας» και «Ευρωπαίος», ενώ σε σχέση με τους οικονομικούς μετανάστες η κατασκευή των κατηγοριών «Έλληνας» και «ξένος» φαινόταν να λαμβάνει υπόψη της τη νόρμα κατά της προκατάληψης, καθώς αρνητικά σχόλια κατά των μεταναστών έπρεπε να φανούν ότι διαθέτουν μια επαρκή και λογική αιτιολόγηση.

15. Ροτζώκος, Ν., Αγγελόπουλος, Γ., Πανταζής, Π., & Σαπουντζής, Α. (2008). Νεολαία και στρατός τη δεκαετία του 1980. Το «κίνημα για το στρατό». Ερευνητική έκθεση στα πλαίσια του ερευνητικού έργου «Νεολαία και Στρατός: Όψεις του κριτικού λόγου της νεολαίας απέναντι στη στρατιωτική θητεία (1981-1995)».

Στην εργασία αυτή διερευνάται το νεολαιίστικο «κίνημα για το στρατό», όπως αυτοπροσδιοριζόταν, που εμφανίστηκε στην Ελλάδα στις αρχές της δεκαετίας του 1980 ασκώντας κριτική στο ζήτημα του στρατού και της στρατιωτικής θητείας με έναν καινοφανή και ριζοσπαστικό για την εποχή τρόπο. Το νεολαιίστικο αυτό κίνημα

αποτελούσε ένα νέο για την Ελλάδα κοινωνικό φαινόμενο, καθώς αναπτύχθηκε παράλληλα με τα κινήματα της Νέας Αριστεράς, τα ευρύτερα και πολυποικίλα κινήματα αμφισβήτησης και κοινωνικής κριτικής της εποχής (αντιμιλιταριστικό, οικολογικό, ομοφυλοφίλων, φεμινιστικό κ.ά.).

Το «κίνημα για το στρατό» συνίστατο σε οργανωμένες μορφές συλλογικής παρέμβασης και δράσης στους κόλπους της στρατευμένης νεολαίας, που δημιουργήθηκαν με τη συντονισμένη πρωτοβουλία μορφωμένων και ριζοσπαστικά πολιτικοποιημένων στρατευμένων και πολιτών από τους χώρους της ευρύτερης Αριστεράς (μεταρρυθμιστικής και επαναστατικής) και διεκδικούσαν μια νέα σχέση της κοινωνίας με τον στρατιωτικό θεσμό, θεμελιωμένη στα δικαιώματα του ατόμου και του πολίτη. Οι εν λόγω μορφές παρέμβασης και δράσης ανέδειξαν και δημοσιοποίησαν ένα ζήτημα *ταμπού* για το ελληνικό κράτος: τα συγκεκριμένα και καθημερινά προβλήματα της στρατιωτικής θητείας (των συνθηκών διαβίωσης και ελευθερίας στα στρατόπεδα). Υιοθετώντας την οπτική της μαρξιστικής και μεταμαρξιστικής πολιτικής θεωρίας, κοινωνιολογίας, ψυχανάλυσης και κοινωνικής ψυχολογίας, οι οργανώσεις στρατιωτών και πολιτών που δημιουργούνταν στις πόλεις και τα στρατόπεδα άσκησαν δριμεία κριτική όχι μόνο στις ισχύουσες ρυθμίσεις της στρατιωτικής θητείας αλλά και στον ίδιο τον στρατιωτικό θεσμό: στο όνομα της υπεράσπισης των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, αμφισβήτησαν του όρους οργάνωσης και λειτουργίας του, ακόμα και τις εθνοκεντρικές πηγές νομιμοποίησής του. Διεκδίκησαν επίσης με καινοτόμο τρόπο (μορφές αυτο-οργάνωσης και δικτυακής οργάνωσης των ίδιων των στρατευμένων) την καλύτερευση των συνθηκών ζωής στα στρατόπεδα και παράγαγαν έτσι μια ριζοσπαστική για την εποχή αντίληψη για τη στρατιωτική θητεία, και ακολούθως για το ρόλο του στρατού και τη σχέση του με την κοινωνία, που συνοψιζόταν στο σύνθημα: «οι φαντάροι είναι πολίτες με στολή».

Στην εργασία μας εξετάζονται οι κοινωνικές συνθήκες παραγωγής του κινήματος, τα ιδεολογικοπολιτικά και οργανωτικά χαρακτηριστικά του και η σχέση του με αντίστοιχες μορφές συλλογικής οργάνωσης και δράσης που συντελούνται την εποχή εκείνη σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Εντάσσουμε έτσι το κίνημα στις κοινωνικοπολιτικές και ιδεολογικές συνθήκες της εποχής και το συνδέουμε με ευρύτερες διεργασίες που κυοφορούνται στους χώρους της νεολαίας και των νέων κοινωνικών κινήματων. Θεωρούμε ότι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εποχής που εξετάζουμε είναι: α) η έντονη και μαζική πολιτική κινητοποίηση και συμμετοχή

που αντλεί τη δυναμική της από την πρώτη μεταπολιτευτική περίοδο· β) οι μεγάλες ατομικές και συλλογικές προσδοκίες που δημιούργησε η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία· γ) οι νέες κινηματικές μορφές συλλογικής δράσης που δημιουργούνταν στους χώρους της νεολαίας, καθώς επίσης και τα νέα διακυβεύματα από τον ραγδαίο πολιτικό εκδημοκρατισμό και τον πολιτισμικό εξευρωπαϊσμό της ελληνικής κοινωνίας.

Όπως υποστηρίζεται στην εργασία, η κυβερνητική αλλαγή του 1981 συνετέλεσε ασφαλώς στην εμφάνιση του κινήματος. Η συγκεκριμένη όμως κριτική που ασκείται στον στρατό (συνθήκες διαβίωσης, διάρκεια θητείας, το ζήτημα των αυτοκτονιών στον στρατό, τα δικαιώματα των στρατευμένων) αντανακλούσε βαθύτερες πολιτισμικές μεταβολές στους κόλπους της νεολαίας μετά την πρώτη μεταπολιτευτική περίοδο, που αφορούσαν τις ανάγκες, τις αξίες και τους όρους διαχείρισης της ζωής των νέων (καθημερινότητα, σεξουαλικότητα, εργασία και ελεύθερος χρόνος, μόρφωση και κοινωνική ανέλιξη) στο πλαίσιο μιας κοινωνίας που είχε σε μεγάλο βαθμό αποδεσμευτεί από τους αποκλεισμούς του παρελθόντος και εκσυγχρονιζόταν με ταχείς ρυθμούς. Την εποχή εκείνη άλλαζαν ριζικά τα αξιακά πρότυπα της ελληνικής κοινωνίας, το στυλ και οι προσδοκίες ζωής ιδιαίτερα των νέων ανθρώπων, μέσα σε συνθήκες αυξημένης κοινωνικής κινητικότητας, που προωθούσαν νέα κίνητρα ζωής και εγγυώντο την ατομική και συλλογική πρόοδο και ευημερία.

Επιπλέον, όπως υποστηρίζεται, ταυτόχρονα με την υπερπολιτικοποίηση που είχε δημιουργηθεί τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης, στις αρχές της δεκαετίας του 1980 άρχισαν να εμφανίζονται νέες μορφές κοινωνικής ένταξης, που έδιναν ιδιαίτερη έμφαση στην ατομικότητα, στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, στον σεβασμό των ατομικών επιλογών ζωής, στις δυνατότητες και ευκαιρίες απρόσκοπτης ατομικής και κοινωνικής ανέλιξης μέσω της εκπαίδευσης και της εργασίας. Ακόμη, την ίδια εποχή, παραδοσιακές αξίες όπως η οικογένεια, η θρησκεία και το έθνος, συνδεδεμένες στη συλλογική μνήμη με το αυταρχικό καθεστώς του παρελθόντος (τη δικτατορία και γενικότερα το μετεμφυλιακό κράτος), είχαν αρχίσει να αμφισβητούνται, αφού και οι θεσμοί που τις ενσάρκωναν είχαν απολέσει μεγάλο μέρος της καταναγκαστικής και συμβολικής τους δύναμης. Αυτήν την κρίση των παραδοσιακών αξιών και σταθερών, μέσα σε συνθήκες γενικευμένης ελευθερίας και αυξημένων προσδοκιών, θεωρούμε ότι εξέφραζε το νεολαιίστικο κίνημα για τον

στρατό, με τη ριζοσπαστική κριτική του στις ρυθμίσεις της στρατιωτικής θητείας και των όρων διαβίωσης των ανθρώπων στα στρατόπεδα. Γι' αυτόν τον λόγο συνδέθηκε εξ αρχής με τα κινήματα κοινωνικής κριτικής που εμφανίζονταν στην Ελλάδα τη δεκαετία του 1980 (οικολογικό, ομοφυλοφίλων, φεμινιστικό κ. ά). Όπως αναλύεται στην εργασία, κοινός παρονομαστής όλων αυτών των κινήματων ήταν η κριτική στις κυρίαρχες αξίες της «ιεραρχίας», της «ομοιομορφίας», της «πειθαρχίας», της «τιμωρίας» και της «συμμόρφωσης», καθώς επίσης και η κριτική στον επίσημο, τον θεσμοκεντρικό πολιτικό λόγο (συμπεριλαμβανομένης και της Αριστεράς), που θεωρείτο ότι υποβάθμιζε και περιθωριοποιούσε τις εναλλακτικές απόψεις και πρακτικές.

Γ. Αναγνώριση του Έργου- Ετεροαναφορές

Πηγή: Google scholar.

Στην εργασία 3:

Sapountzis, A. (2008). Towards a critical social psychological account of national sentiments: patriotism and nationalism revisited. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(1), 34-50.

1. Jaspal, R. (2011). The construction and management of national and ethnic identities among British South Asians: An identity process theory approach. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Τμήμα Ψυχολογίας, Royal Holloway.
2. Ariely, G. (2012). Globalisation and the decline of national identity? An exploration across sixty-three countries. *Nations & Nationalism*, τόμ 18 (3), 461-482.
3. Ariely, G. (2012). Globalization, immigration and national identity: How the level of globalization affects the relations between nationalism, constructive patriotism and attitudes toward immigrants? *Group processes and intergroup relations*, τομ 15 (4), 539-557.
4. Ariely, G. (2011). Constitutional patriotism, liberal nationalism and membership in the nation: An empirical assessment. *Acta Politica*, τομ (46), 294-319.
5. Condor, S. (2011). Rebranding Britain? Ideological dilemmas in political appeals to 'British multiculturalism'. Στο M. Barret, C. Flood and J. Eade (επιμ.) *Nationalism*,

Ethnicity, Citizenship: Multidisciplinary Perspectives. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.

6. Condor, S., Tileagă, C. & Billig, M. (2013). Political Rhetoric. Στο L. Huddy, D. O. Sears & J. S. Levy (επιμ.) *Oxford Handbook of Political Psychology* (σελ. 262-297). OUP: Oxford.
7. Tsatsanis, E. (2009). Global insecurities and nationalism in advanced industrialized societies: Evidence from Japan and the United States. Sophia University Institute of Comparative Culture Working Papers Series νόμ 6.
8. Ivičić, I. Sakić, V. & Franc, R. (2009). Oblici domoljublja i izraženost hrvatskog nacionalnog identiteta. *Social Research Journal for General Social Issues (Društvena istraživanja Časopis za opća društvena pitanja)*, issue: 3 / 2009, pages: 393-415.
9. Хухлаев О.Е. (2012). Психология национализма в зарубежных исследованиях. *Социальная психология и общество. №4.* – С. 15-29

Στην εργασία 4:

- Figgou, L., Sapountzis, A., Bozatzis, N., Gardikiotis, A., & Pantazis, P. (2011). Constructing the stereotype of immigrants' criminality: Accounts of fear and risk in talk about immigration to Greece. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 21, 164-177.
1. Kadianaki, I. (In Press). The Transformative Effects of Stigma: Coping Strategies as Meaning-Making Efforts for Immigrants Living in Greece. *Journal of Community & Applied Social Psychology*.
 2. Frangos, C. C., Frangos, C. C. & Hyz, A. (2012). On the Greek economic crisis of 2009–2012: Fundamental causes and effects; future prospects for Greece and *Eurozone. Acta Universitatis Lodziensis, Folia Oeconomica* 273, 99-115.
 3. Pipini, M. (2012). Public Attitudes towards Crime and Punishment in Greece and the Factors Underlying their Construction. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Plymouth, Νομική Σχολή.

Στην εργασία 7:

- Sapountzis, A. & Condor, S. (2013). Conspiracy accounts as intergroup theories: Challenging dominant understandings of social power and political legitimacy. *Political Psychology*, 34 (5), 731-752.

1. Franks, B., Bangerter A., & Bauer, M. W. (2013). Conspiracy theories as quasi-religious mentality: an integrated account from cognitive science, social representations theory, and frame theory. *Frontiers in Psychology*, τομ 4, άρθρο 424.
2. Stieger, S., Gumhalter, N., Tran, U. S., Voracek, M. & Swami, V. (2013). Girl in the cellar: a repeated cross-sectional investigation of belief in conspiracy theories about the kidnapping of Natascha Kampusch. *Frontiers in Psychology*, τομ 4, άρθρο 297.
3. Raab, M. H., Auer, N., Ortlieb, S. A. & Carbon, C. C. (2013). The Sarrazin effect: the presence of absurd statements in conspiracy theories makes canonical information less plausible. *Frontiers in Psychology*, τομ 4, άρθρο 453.